

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО

**ПРОГРАМА
ЗА РАНА ДЕТЕКЦИЈА НА МАЛИГНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2014 ГОДИНА**

Скопје, _____ година

Врз основа на член 16 ставовите 2 и 3 од Законот за здравствена заштита „Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13 и 164/13), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на _____ донесе

**ПРОГРАМА
ЗА
РАНА ДЕТЕКЦИЈА НА МАЛИГНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА ЗА 2014 ГОДИНА**

Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија за 2014 година се однесува на:

- I. Скрининг рак на грло на матка 2012-2014 година
- II. Опурунестички скрининг на колоректален карцином во Република Македонија,
- III. Преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата (возрасна група 50-55 години) со фамилијарен ризик од 45-50 години
- IV. Превентивни прегледи за рана детекција на рак на простата

I. СКРИНИНГ РАК НА ГРЛО НА МАТКА 2012-2014 ГОДИНА

1. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

5.1 ОПШТА ЦЕЛ

Намалување на инциденца и смртност на жената од рак на грло на матка во Република Македонија

5.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- Вклучување на сите матични гинеколози на ниво на цела држава во организираниот скрининг
- Подигање на свеста на жената за важноста на редовни прегледи и рано откривање на промените на грлото на матката и информирање за важноста од скрининг
- Обезбедување на поддршка на Програмата на ниво на држава
- Дефинирање на улогата на јавно здравствените установи на сите нивоа на здравствена заштита во превенција и лечење на ракот на грлото на матка

- Зајакнувањена капацитетите на здравствените установи за реализација на Програмата (обезбедување на доволен број на обучени кадри и опрема)
- Воспоставување на систем на собирање и управување со податоците од Програмата
- Воспоставување на контрола на квалитет на услуги за превенција на рак на грло на матка

2. АКТИВНОСТИ ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ И СПРЕЧУВАЊЕ НА РАКОТ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- Министерството за здравство формира координативно тело за превенција од рак на грло на матка. Координативното тело има за цел да изработи Предлог Акционен план за скрининг на рак на грло на матка и даде предлози и сугестии за програмата за скрининг на рак на грло на матка
- Координативното тело има стручно консултативна улога во спроведување и следење на Програмата
- Истото има за цел да направи анализа на постоечките кадровски капацитети и опременост со апаратурата корисна за здравствената заштита на жената во здравствените установи на примарно и секундарно ниво.
- Дава предлог за набавка на опрема дополнителна за доопремување на здравствените установи според приоритетите
- Претставува координатор за добра пракса за превенција од рак на грло на матка, како и прави план за имплементација на истиот
- Предлага национален програм за едукација на гинеколози за рано откривање на промените на грлото на матката (цитодијагностика), како и програм за едукација на цитоскринери кои ќе ги читаат брисевите земени од ПАП тестот
- Дефинира почеток на скринингот, критериуми и начин на евалуација
- Предлага здравствени установи каде ќе се одвива едукацијата, вклучувајќи ги и лицата обучувачи
- Предлага начин на евидентирање, обработка и интерпретација, како и користење на податоците добиени од спроведениот скрининг
- Предлага критериуми и начин на проценка на квалитетот на дадената услуга
- Предлага промотивни активности и начин на мотивирање на жената за редовно користење на мерките за заштита во здравствените установи на примарно ниво
- Оценува исполнување на оптимални услови за формирање на цитолошки лаборатории и одредување на супервизори

- Министерството за здравство во секторот за превентивна здравствена заштита именува лице одговорно за имплементација на Програмата
- Вклучување на матичните гинеколози на ниво на цела држава во Програмата (оние кои имаат склучено договор со ФЗОМ)
- Центрите за јавно здравје треба да остварат соработка со Цитолошките лаборатории во јавно здравствениот сектор како и лаборатории кои имаат склучено договор со ФЗОМ за здравствена услуга читање на ПАП тест.
- Центрите за јавно здравје имаат задача да ги собираат резултатите од цитолошките лаборатории и истите да ги достават до Институт за јавно здравје на Република Македонија
- ИЈЗ треба да биде во постојана координација со 10-те Центри за јавно здравје
- ИЈЗ во соработка со Клиника за гинекологија и акушерство има задача да ги обработува податоците и дава квартални извештаи за реализираните активности.

3. МЕТОДОЛОГИЈА НА СКРИНИНГОТ

На ниво на целата држава, за жените кои имаат избрано матичен гинеколог скринингот го вршат гинеколозите од ПЗУ согласно превентивните цели пропишани од ФЗОМ: гинеколошки преглед, земање на брис, припрема и доставување на материјалот за цитолошка анализа.

Земениот материјал за цитолошка анализа се испитува во цитолошката лабораторија во болниците низ цела држава, цитолошки лаборатории кои имаат склучено договор со ФЗОМ за здравствена услуга читање на ПАП тест како и Клиниката за гинекологија и акушерство. **Фактури и извештаи за извршените активности се доставуваат до Министерството за здравство квартално.**

Согласно доктринарните ставови **целна група** за скрининг се жени на возраст од 24-60. Препорачан временски интервал за изведување на скринингот е 3 години. Оваа година со скринингот се предвидени жените на возраст од **49-60** години. Со скринингот, исто така ќе се опфатат и жените на возраст од **36-48** кои во текот на 2013 година не направила ПАП тест.

Како извршители на Програмата се околу 140 матичните гинеколози на ниво на цела држава, односно апроксимативно се прикрупени 500 000 пациентки

4. ИНДИКАТОРИ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

А . ИНДИКАТОРИ НА ПРОЦЕС НА СПРОВЕДУВАЊЕ И СЛЕДЕЊЕ

- Број и процент на жени кои се јавиле на повикот после првиот или наредниот повик кај матичниот гинеколог

- Број на жени кај кои е направен ПАП тест
- Број на неадекватни тестови
- Број на вратени писма
- Број и процент на жени кои не се јавиле на повикувачките писма
- Број и процент на позитивни тестови
- Број на пронајдени ASC-US
- Број на пронајдени ASC-H
- Број на пронајдени endo CIN1
- Број на пронајдени HPV
- Број на пронајдени CIN 1
- Број на пронајдени endo CIN2
- Број на пронајдени CIN 2
- Број на пронајдени CIN 3
- Број на пронајдени AGC
- Број на пронајдени CIS
- Број и процент на негативни тестови

Наведените процесни и индикатори на успешност се елементи за пишување на периодични извештаи за спроведените активности на сите нивоа на здравствена заштита.

Показателите на успешност на спроведување на скринингот се елементи со кои се планираат понатамошни активности на здравствениот систем со цел намалување на инциденца и смртност од рак на грло на матка.

5. ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

ТАБЕЛА 1 ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА СКРИНИНГ НА РАК НА ГРЛО НА МАТКА НА НИВО НА ЦЕЛА ДРЖАВА

Р.бр.	Вид на мерки	Извршители	Обем на активност	Цена по услуга	Вкупно
1	Координирање на активностите, со останатите извршители, промоција на скринингот, повикување на жените на возраст од 36-50 години Активност на матични гинеколози (оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ)	Матични гинеколози	Поканување на околу 35.000 жени Дополнителни трошоци за преглед и доставување на материјал на 30.000 жени	30,00 покана 200,00	1.050.000,00 6.000.000,00
2	Партиципација за цитолошка анализа (активност за Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ за здравствената услуга читање на ПАП тест	Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ	30.000 жени	60,00	1.800.000,00
3	Координација на скринингот од страна на 10-те центри за јавно здравје	10-те ЦЈЗ (10x 30.000,00)	10	30.000,00	300.000,00
	Активности со мобилна гинеколошка ординација во соработка со НВО од областа	Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ како и матични гинеколози кои ќе даваат услуги	Жени од рурална средина		850.000,00
	Вкупно				10.000.000,00

Активности со мобилна гинеколошка ординација во соработка со НВО од областа на здравството

- совети за превенција од сексуално преносливи инфекции
- дијагностицирање на сексуално преносливи инфекции
- лекување на сексуално преносливи инфекции
- ПАП тест
- гинеколошки ехо – преглед

6. ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- Институт за јавно здравје на РМ
- Општи болници на ниво на цела држава
- Цитолошки лаборатории со потпишан договор со ФЗО за здравствена услуга читање на ПАП тест.
- Матични гинеколози на ниво на цела држава
- Клиника за гинекологија и акушерство
- Мобилна гинеколошка ординација во координација со НВО од областа на здравството

7. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација се планира да спроведува Институтот за јавно здравје на Република Македонија врз основа на базата на податоци која ја поседува за организиран скрининг и изготвување на периодични извештаи како сублимат од извештаите од Цитолошките лаборатории.

Основна обврска на овластените извршители на Програмата се континуирано внесување, праќање и ажурирање на податоците во електронската База на податоци за организиран скрининг

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши евалуација на сите активности на скринингот и доставување на извештаи, врз основа на показателите за успешност кои се јасно определени.

Сите случаи на рак на грло на матка кои ќе бидат откриени во текот на спроведување на скринингот, потребно е да се евидентираат во Регистарот за рак, како би се создале услови за проценка на стапката на инциденца на рак со и без скрининг.

II ОПОРТУНИСТИЧКИ СКРИНИНГ НА КОЛОРЕКТАЛЕН КАРЦИНОМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Целта на програмата е намалување на морбилитетот и моратлитетот на населението во Република Македонија од рак на дебело црево. Стратегијата за подобрување на раното откривање на ракот на дебело црево подразбира и подобра информираност на населението за значењето на раното откривање на ракот на дебелото црево и едукација на здравствениот кадар за самата програма.

АКТИВНОСТИ:

8. СПРОВЕДУВАЊЕ НА СКРИНИНГОТ

- ❖ Скринирањето ќе се изведува со тестот за детекција на окултно крварење-ФОБТ (Fecal Occult Blood Test – FOBT). Министерството за здравство ги набавуваат ФОБ тестовите ги распоредува по Центрите за јавно здравје според бројот на жители на подрачјето кое го покриваат. Центрите за јавно здравје пак ги делат по матичните лекари. на своето подрачје .
- ❖ Матичните лекари во примарната здравствена заштита, согласно превентивните цели кои треба да ги остварат во рамките на договорот со ФЗОМ ќе ги информираат своите пациенти за можноста за скрининг и ќе ги советуваат да направат 3 последователни ФОБ тестови. На пациентите тестовите им ги дава матичниот лекар, а по земениот примерок за анализа, пациентот ги носи во Центарот за јавно здравје. Матичните лекари потребно е да пополнат и соодветен прашалник за пациентото на кој му е дадена можност да изврши тестирање со ФОБ тест.
- ❖ Центарот за јавно здравје ќе врши анализа на доставениот материјал со примена на ФОБ- тестот - за резултатот го известува пациентот и го упатува на консултација кај матичниот лекар.
- ❖ На пациентите/семејствата со покачен ризик за заболување ќе бидат советувани и упатувани на колоноскопија и/или генетско тестирање од страна на матичните лекари.
- ❖ Координатор на скринингот ќе биде Институтот за Јавно здравје на Република Македонија, кој ќе биде задолжен за координација на сите активности во државата, стручно методолошка помош на Центрите за јавно здравје, изготвување и водење на Регистер за КРК. Институтот за Јавно здравје ќе доставува до Министерството за здравство тромесечни извештаи и фактури за извршениот скрининг во Република Македонија. Министерството за здравство ќе доставува финансиски средства и до извршителите-Центрите за јавно здравје.
- ❖ Центрите за Јавно здравје ќе бидат задолжени за координација на активностите на своето подрачје
- ❖ Очекуваниот одзив на поканите за скрининг од вкупниот број на испитаници на возраст од 50-70 години е околу 36.000 испитаници, за кои ќе бидат потребни 110.000 ФОБТ (по 3 теста за испитаник).

9. Едукација на матичните лекари од ПЗЗ за советување на пациентите за употреба на китовите за ФОБТ, идентификација на пациентите со висок ризик како и за упатување до Центрите за јавно здравје. Оваа активност ја изведуваат Центар за семејна медицина Медицински факултет.

10. Изготвување на информативно-едукативни материјали и медиумска кампања за скрининг на ракот на дебелото црево, ја реализира Институтот за јавно здравје.

11. ИНДИКАТОРИ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

11.1 ИНДИКАТОРИ НА ПРОЦЕС НА СПРОВЕДУВАЊЕ

- Број и процент на луѓе кај кои е направен ФОбТ тест
- Број и процент на луѓе кои го земале резултатот
- Број и процент на неадекватни тестови

11.2 ИНДИКАТОРИ НА УСПЕШНОСТ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СКРИНИНГОТ СЕ:

- Број и процент на опфаени лица со Програмата
- Број и процент на позитивни тестови

12. ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

ТАБЕЛА 1. ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА СКРИНИНГ НА КОЛОРЕКТАЛНИОТ КАРЦИНОМ (КРК)

Р.бр.	мерки	извршители	Потребни финансиски средства
1	Набавка на ФОб тестови за 2014 година	МЗ	6.760.000,00
2	Анализа на ФОб тест, известување, водење евиденција (реагенси)	10 ЦЈЗ	13.600 x50,00=680.000,00
3	Координација на скринингот од страна на 10-те центри за јавно здравје	10-те ЦЈЗ (10x 20.000,00)	200.000,00
4	Едукација на матични доктори	Центар за семејна медицина Медицински факултет	100.000,00
	Вкупно		7.740.000,00

13. ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- Институт за јавно здравја на Република Македонија
- 10- те Центри за јавно здравје

- Матични лекари на ниво на цела држава
- Центар за семејна медицина – Медицински факултет

14. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација се планира да спроведува Институтот за јавно здравје на Република Македонија врз основа на базата на податоци која ја поседува за организиран скрининг и изготвување на периодични извештаи како сублимат од извештаите од Центрите за јавно здравје.

Основна обврска на овластените извршители на Програмата се континуирано внесување, праќање и ажурирање на податоците во електронската База на податоци за организиран скрининг

Краткорочната проценка на успешноста на спроведување на Програмата се вреднува со одзивот на населението, брзината на известување за позитивен наод и упатување на колоноскопија, каков е односот према понатамошните испитувања на лицата кај кој е најден позитивен тест, степенот на искористеност на ангажираните ресурси (колоноскопија, аналгоседација, ендоскопски интервенции - успешно изведен преглед, следење на патолошкиот наод и лечење)

Долгорочна проценка на спроведување на Програмата се однесува на намалување на стапката на морталитет, морбилитет и инциденца.

Индикатори на следење на Програмата се: ниска стапка на популација заболена од рак на дебело црево, број на извештаи за направени превентивни прегледи предвидени со Програмата, број на едуцирани здравствени работници, број на здравствени установи кои се опремени за спроведување на систематски прегледи, печатен промотивен материјал.

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши евалуација на сите активности на скринингот и доставување на извештаи, врз основа на показателите за успешност кои се јасно определени.

Сите случаи на рак на дебело црево кои ќе бидат откриени во текот на спроведување на скринингот, потребно е да се евидентираат во Регистарот за рак, како би се создале услови за проценка на стапката на инциденца на рак со и без скрининг.

III. ПРЕГЛЕД НА ПАЦИЕНТИ ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ НА КАРЦИНОМ НА ПРОСТАТА (ВОЗРАСНА ГРУПА 50-55 ГОДИНИ) со фамилијарен ризик од 45-50 години

Дојка – Организација на мамографски скрининг за карцином на дојка

ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

1.	Почетна инвестиција за компјутерски софтвер и хардвер и формирање на е-регистер за карцином на дојка	2.000.000,00
2.	Обезбедување на флаери	200.000,00
3.	Обезбедување на потрошен патеријал	300.000,00
4.	Обезбедување на средства за промотивни активности	500.000,00
5.	Обезбедување средства за организација и повикување на жените	1.000.000,00
6.	Обезбедување средства за читање на мамографските слики	2.000.000,00
7.	Обезбедување средства за РТГ технолози	1.000.000,00
8.	Обезбедување на два монитори со висока резолуција во ЈЗУ ЗС “Железара“	600.000,00
9.	Обука на патолози за цитолошка и хистопатолошка дијагностика во и надвор од републиката	1.000.000,00
10.	Покривање на трошоците за партиципација за хируршка интервенција за жените кај кои ќе биде дијагностициран карцином во рамки на програмата	1.000.000,00
11.	Обука на лекари специјалисти патофизиолози за нови техники во лоцирање на мали тумори и жлезда стражар.	400.000,00

V. ПРЕВЕНТИВЕН ПРЕГЛЕД НА ПАЦИЕНТИ ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ НА КАРЦИНОМ НА ПРОСТАТА (ВОЗРАСНА ГРУПА 50-55 ГОДИНИ) со фамилијарен ризик од 45-50 години

Министерството за здравство од програмата ќе ја плаќа партиципацијата за овој вид на скрининг односно партиципација за ПСА тестот и за дигитален ректален преглед за возрасна група 50-55 години и оние со фамилијарен ризик од 45-50 години.

Матичните доктори ќе препорачуваат на сите мажи на возраст од 50-55 години и оние со фамилијарен ризик од 45-50 години да направат превентивен преглед на секунадрно ниво и за истото ќе им издадат упат.

Р.бр.	мерки	извршители	Услуга	Потребни финансиски средства
1	ПРЕВЕНТИВЕН ПРЕГЛЕД НА ПАЦИЕНТИ ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ НА КАРЦИНОМ НА ПРОСТАТА (ВОЗРАСНА ГРУПА 50-55 ГОДИНИ) со фамилијарен ризик од 45-50 години	Универзитетски клиника, Општи болници Клинички болници	Партиципација за ПСА тест и ректално туше 50,00 x 20.000 мажи	1.000.000,00

V. УЛОГА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе биде одговорен за организација, координација, мониторинг и евалуација, како и изготвување на **публикација** за состојбата и постигнатите резултати на програмата за рана детекција на малигни заболувања за 2014 година за делот скрининг на рак на грло на матка, опурунистички скрининг на дебело црево како и за превентивните прегледи за рана детекција на рак на простата.

Институтот за јавно здравје извештаите ќе треба да ги доставува на квартално ниво заедно со фактура, а публикацијата да ја изготви на крајот на 2014 година сублимирана со резултатите од 2012, 2013 и 2014 година.

ТАБЕЛА БРОЈ 1 Потребни финансиски средства за Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија за координаторот Институт за јавно здравје на Република Македонија

<i>Вид на активност</i>	<i>Извршители</i>	<i>Вкупно</i>
СКРИНИНГ НА РАК НА ГРЛО НА МАТКА организација, координација, мониторинг и евалуација. Известување до Министерство за здравство месечно за текот на активностите	ИЈЗ 12 месеци x 5.000,00	60.000,00
Печатење на флаер за промоција на скринингот на рак на грло на матка	ИЈЗ	100.000,00
Квартални извештаи за скрининг на рак на грло на матка за состојбата и постигнатите резултати, евалуација и мониторинг за 2014 година	ИЈЗ 30.000,00 x 4	120.000,00

Акционен план за реализација на потребата секоја жена во Република Македонија да има матичен гинеколог		700.000,00
Изведување на медиумска кампања за промоција на скринингот на ракот на грлото на матката		1.000.000,00
СКРИНИНГНА РАК НА ДЕБЕЛО ЦРЕВО организација, координација, мониторинг и евалуација. Известување до Министерство за здравство месечно за текот на активностите	ИЈЗ 12 месеци x 5.000,00	60.000,00
Печатење на флаер за промоција на скринингот на рак на дебело црево Вкупно 5.000 примероци	ИЈЗ Примерок 20,00	100.000,00
Квартални извештаи за скрининг на рак на грло на матка за состојбата и постигнатите резултати, евалуација и мониторинг за 2014 година	ИЈЗ 30.000,00 x 4	120.000,00
ВКУПНО:		2.260.000,00

VI. Формирање на тимови за конзилиарно мислење (тумор борд) за секој заболен од малигно заболување. Тимовите ќе бидат формирани од страна на Универзитетски клиници, Клинички болници и општи болници во РМ.

Тумор борд е тело составено од доктори од повеќе специјалности кое ќе има обврска да ги разгледува сите случаи на карцином од соодветната специјалност и преку мултидисциплинарен пристап да го одредува текот на лекувањето, терапијата итн. Ова е пракса која долги години функционира во развиените здравствени системи. Очекуваме дека со воведување на тумор бордовите сериозно ќе се подобри лекувањето и третманот на болните од рак,

ЗБИРНА ТАБЕЛА Потребни финансиски ресурси за Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија

ПРОГРАМА ЗА РАНА ДЕТЕКЦИЈА НА МАЛИГНИ ЗАБОЛУВАЊА	Временска рамка		Потребни ресурси
	Почеток	Крај	Финансиски ресурси
СКРИНИНГ НА РАКНА ГРЛО НА МАТКА	2014	2014	10.000.000,00
ОПОРТУНИСТИЧКИ СКРИНИНГ НА КОЛОРЕКТАЛЕН КАРЦИНОМ	2014	2014	7.740.000,00
ПИЛОТ СКРИНИНГ НА РАК НА ДОЈКА	2014	2014	10.000.000,00
ПРЕВЕНТИВЕН ПРЕГЛЕД НА ПАЦИЕНТИ ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ НА КАРЦИНОМ НА ПРОСТАТА (ВОЗРАСНА ГРУПА 50-55 ГОДИНИ) со фамилијарен ризик од 45-50 години	2014	2014	1.000.000,00
ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РМ	2014	2014	2.260.000,00
ТИМОВИ ЗА КОНЗИЛИЈАРНО МИСЛЕЊЕ ЗА СЕКОЈ ЗАБОЛЕН ОД МАЛИГНО ЗАБОЛУВАЊЕ	2014	2014	2.000.000,00
ВКУПНО 1+2+3+4+5+6 ЗА ЦЕЛАТА ПРОГРАМА	2014	2014	33.000.000,00

Финансирање на програмата:

Активностите предвидени со оваа програма ќе се реализираат во обем на средствата одобрени од Буџетот на Република Македонија наменети за Програмата за рана детекција на малигните заболувања во Република Македонија во висина од 33.000.000,00денари.

Распределбата на средствата по оваа програма ќе ја врши Министерството за здравство на јавните здравствените установи извршители на активностите, врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Неизмирени обврски по Програмата за 2013 се 5.711.200,00.

Следење на спроведувањето на оваа програма врши Министерството за здравство.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

**ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ВЛАДАТА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Бр.

_____ год.

М-р Никола ГРУЕВСКИ

С к о п ј е

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија оваа година се изготвува со цел навремено откривање на бенигни и на преканцерозни состојби на грлото на матката, дебелото црево, рано откривање на ракот на дојката, како и превентивни прегледи за рана детекција на рака на простата. Редовните прегледи на асимптоматски индивидуи на одредена возраст и примената на соодветни скрининг тестови имаат голем потенцијал значајно да ги намалат морбидитетот и морталитетот од овие најчести малигни заболувања.

За скрининг на овие малигни заболувања ќе се користат соодветни тестови (за рана детекција на ракот на дебелото црево предвиден е скрининг со употреба на ФОБТ, за детекција на ракот на грлото на матката ќе се користи ПАП тест, за рано откривање на ракот на дојка ќе се користи мамографија, а за превентивниот преглед за рана детекција на рак на простата ќе се користи ПСА тестот како и Дигитален ректален преглед), воедно дефинирани се целни групи и активности според критериумите за организиран скрининг..

Програмата ќе се реализира во рамките на одобрените средства од Буџетот на Република Македонија за 2014 година, во висина од 33.000.000,00 денари.